

Świadomość praw wynikających z Konwencji o prawach osób z niepełnosprawnościami w Polsce

Raport z badań ogólnopolskich

Angelika Greniuk, Centrum Projektów Społecznych Biura RPO

Badanie

Cel: określenie stanu wiedzy o Konwencji, interpretacji zapisów i praw oraz sprawdzenie, na ile postawy społeczne sprzyjają realizacji postulatów Konwencji.

Inicjator, prowadzący: Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich

Realizacja badania: firma badawcza Opinia24

Metodologia

Kwestia	Badanie ilościowe	Badanie jakościowe
Liczba badanych	- Ogół społeczeństwa - 1000 osób - 500 osób z niepełnosprawnościami	18 osób z niepełnosprawnościami: (6 intelektualna, 5 ruchu, 7 neuroróżnorodnych)
Metoda badawcza	1. 50% ankieta internetowa (CAWI) 2. 50% wywiady telefoniczne (CATI)	1. Wywiady indywidualne online: - umożliwiono udział osoby wspierającej. - wspólnie przeglądano Konwencję w ETR. 2. Część rozmów przeprowadzono telefonicznie.
Termin badania	20 – 31 października 2025	18 września – 17 października 2025

Kluczowe wnioski z badań

1. Świadomość Konwencji

- Stan świadomości jest dość niski.
- Wiedza ma charakter powierzchowny i przypadkowy, a Konwencja często nie jest odróżniana od krajowych regulacji.

2. Cele Konwencji

1. Ochrona i promocja pełnego, równoprawnego udziału osób z niepełnosprawnościami w życiu społecznym, politycznym i gospodarczym (49% OzN, 58% ogół społeczeństwa).
2. Likwidacja barier architektonicznych, cyfrowych i komunikacyjnych (po 46%).
3. **Perspektywa społeczeństwa:** wsparcie w podejmowaniu samodzielnych decyzji i prowadzeniu niezależnego życia (40%).
3. **Perspektywa OzN:** zapewnienie dodatkowego wsparcia finansowego i ulg (42%).

3. Prawa są rozumiane jako wsparcie finansowe

- Za najważniejsze prawo uznawano wsparcie finansowe: świadczeń i ulg.
- W trakcie badania część badanych dostrzegała szerszy katalog praw, ale reagowała sceptycznie.
- Badani nie łączyli swoich potrzeb z art. 28 o ochronie socjalnej z Konwencji.

4. Kluczowe potrzeby: samostanowienie i niezależne życie

- Silna potrzeba decyzyjności i uniezależnienia się od pomocy innych.
- Poparcie dla samostanowienia:
  - wysokie dla osób: z niepełnosprawności ruchu i sensorycznych,
  - najniższe wobec osób z niepełnosprawnością intelektualną.
- **Niezależne życie** = decydowanie o sobie + wsparcie zamiast wyręczania i proszenia o pomoc w codziennych czynnościach.

5. Kluczowe potrzeby: samostanowienie i niezależne życie. OzN nie chcą mieszkać w instytucjach

- Badani z niepełnosprawnościami **chcą mieszkać: samodzielnie lub z rodziną (53%) lub przy wsparciu (44%).** Formy instytucjonalne mają niskie poparcie (DPS – 17%).
- Podejście ogółu społeczeństwa do tych kwestii jest bardzo podobne.

6. Kluczowe potrzeby: realne uczestnictwo

- Wyraźna potrzeba realnego wpływu na decyzje dotyczące życia OzN - na poziomie indywidualnym i systemowym.
- Włączenie w procesy tworzenia przepisów, polityk publicznych, usług czy rozwiązań, które bezpośrednio ich dotyczą – już na etapie projektowania.
- Wskazywanie na poczucie niedostrzegania, marginalizacji w politykach publicznych.

7. Uznanie praw OzN zależy od rodzaju niepełnosprawności

- Badani z niepełnosprawnościami i ogół społeczeństwa odmawia praw: osobom z niepełnosprawnością intelektualną, osobom w spektrum autyzmu i z doświadczeniem kryzysu psychicznego.
- Najniższe poparcie dla tych osób wskazano w kwestiach: małżeństwa i rodziny, edukacji, samostanowienia.
- Jednocześnie wskazywano na potrzebę zniesienia ubezwłasnowolnienia.

Podsumowanie

1. Stan świadomości o Konwencji jest dość niski.
2. **Prawa są kojarzone głównie z świadczeniami i ulgami.**
3. **Największe potrzeby OzN: uznanie samodzielnego decydowania o sobie, równego traktowania i realnego włączenia w procesy decyzyjne.**
4. Prawa ogólnie na „tak”, ale w szczegółach: zależą od rodzaju niepełnosprawności.
5. **Ogólne postawy społeczne są sprzyjające realizacji Konwencji.**

Raport badawczy:

„Świadomość praw wynikających z Konwencji o prawach osób z niepełnosprawnościami w Polsce”

Świadomość praw wynikających
z Konwencji o prawach osób
z niepełnosprawnościami
w Polsce

Dziękuję

